CCCB Centre de Cultura Contemporània de Barcelona
Fins al 5 de setembre

Xarxes

DIUMENGE | UNIVERSITAT

Esclaus dels algoritmes

Bona part de la nostra relació amb el món la fem a través d'aquestes operacions matemàtiques, que filtren el que comprem i el que veiem a les xarxes, i el perfil de crear-hi dependència

Xavier Vidal / Gina Tost

7 min

Esclaus dels algoritmes xavier.tost

Durant molts anys, entre les dècades dels setanta i els setanta del segle passat, el terme "la informació us fari llibres" va ser present en molts manifestacions a favor dels drets civils i l'independisme del país. Avui, en un altre context, als mòbils i la connexió permanent, la informació ve passar a formar la vida dels ciutadans. I ara és tan massiva que resulta impossible abastar-la, estendre-la i classificar-la correctament. Però la majoria de decisions, fins i tot en l'àmbit més quotidià, es prenen basant-se en aquesta informació present a les xarxes. Filtrant-se s'ocupen els algoritmes, programes informàtics que recopilen i analitzen totes les dades disponibles i ofereixen a l'usuari les opcions d'decisió que estimen més adequades. Ara bé, lògicament, també limiten les possibilitats d'accessos. Per tant, tenir tota la informació, ens ha donat més llibertat o bé més dependència dels algoritmes?

El nom pot sonhder molt llunyà, però la realitat és que els algoritmes ens habiten en la nostra vida digital més quotidiana. Martha Dís Cárdenas, doctora en intel·ligència artificial i investigadora a l'Institut de Neurociències de la UAB, explica que «les persones ens fem servir de algoritmes a "estirem» rapides de decisió, detectar irregularitats en les dades, classificar objectes, reconèixer cares, milloren les cerques per internet o les tècniques de màrqueting", entre altres funcions. Quan busquem a la xarxa una cassa ràmi per a les vacances, un radiodescriptor per comprar-i la millor rota per anar d'una banda a una altra és un d'aquests programes el que ens facilita les opcions entre les quals escollir. Carme Torras, professora d'investigació a l'Institut de Robòtica del CSIC-UPC i reconeguda escriptora de ciència-ficció, afegeix un cas en qué no sabem persona: "Els traductors automàtics: hi entren una frase, poses en quin idioma està i quin el vol traduïr; i et dona una traducció". Quan l'usuari busca qualsevol informació a internet, les opcions que troba al cercador les decideix i limita algun d'aquests centenars d'algoritmes. Ja com si sempre caminàssim per una ciutat tan gran que ens sembla que és l'Universo secret. Però que, en realitat, només els una part intercomunicadment petita.

CaixaBank
Construim el futur. Junts.

Un dels exemples d'aquest nou ecosistema digital teledirigit és Facebook. Amb més de dos mil cent milions d'usuaris actius al mes, la xarxa social nés gran del mòn a l'ha convertit en una font d'informació prioritària. Almenys al cas del que fan de nostres congeria en aquest mesura gràcies al Facebook. A més, gran part de la informació política i social també arriba a través del nostre mur. Per tot plegat, cada cop s'han convertit en un problema tan important: sòn de dada dos ciutadans a una nostra recosuda que l'informa a través de les xarxes social, segons dades del mòd de l'empresa especialitzada Pew Research. I qui es encarregat d'que apareix al mur de cada usuari? Doncs una aplicació automàtica, un algoritme, que decideix el que veiem a cada moment. La informació que se'ns serveix està dins d'un espectre escollit segons un criteri matemàtic. Només llegim aquesta mur el que decideix el programa, tot que aveu a buscar especificament algun publicació. I amb aixòs sent molt important perquè en l'àmbit més personal, les xarxes es convertiran tot social en la principal font d'informació sobre qui fan els nostres amics o, fins i tot, la nostra família, si no les tenim a prop.

Decisions complexes

Per decidir quina informació ens mostra i quina ens amaga, Facebook fa servir una fórmula matemàtica molt detallada. Quan es publica una entrada, el sistema l'analitza i la prioritza en funció de si porta elements multimèdia, si porta enllaços externs o no, si ha de fer-ta d'un tema de gran interès o d'actualitat, si és un vídeo en directe o si qué l'escrita hi conèixem. En canvi, penalitza aquella informació si demana comentaris o "m'agrada", entre altres criteris. Segons el resultat d'aquesta fórmula, l'algoritme ensenya aquella entrada a un 1% dels nostres seguidors. En funció de com reaccionin, la distribuirà molt o poc. Amb poi generar situacions contradictòries. Per exemple, imaginem que un amic escriu a Facebook que té una malaltia i ens demana que comentem qui ha de fer, si s'ha d'operar o no. Ho publica de manera breu, sincera, sense fotos ni vídeos, com ens ho diuria cara a cara. Amb tota probabilitat la xarxa no mostrarà aquella informació a la majoria dels seus amics. Primer, perquè demana expressamente comentaris i, sopon, perquè, com que ens que no cal fer-ne un gra mauna, no ha pasat fotos ni vídeos en el seu requeriment. El resultat és que una informació tan important d'un amic que necessita la nostra opinió. Facebook la considerarà que rebessar per aportar-ne-ho al nostre mur. En termes purament educatius, els algoritmes encara no teuen intima i ètic emocionalment inexperts.

SOM UNS FRESCOS
Consulta-ho d'forma gratuïta a ara.cat/frescos
3 mesos per només 0,99 €
SUBSCRIU-TE
ara

Tot i això, els avantatges d'aquest sistema de recollida, classificació i selecció d'informació sòn molt clars. Martha Dís Cárdenas explica que "sí fet de poder automatitzar molts processos quotidians, també algoritmes que ens recomanin vistges, pel·lícules o música, entre d'altres, ens ha facilitat molt la vida". Al mateix temp, però, també ens ha provocat inconvenients perquè "al nostre cervell es comporta d'una manera tan complexa que sería difícil que les xarxes neuronals artificials les imitessin".

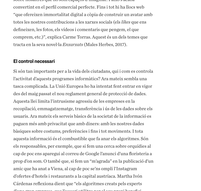

A la pel·lícula *Ex robot*, basada en els relats d'Isaac Asimov, el protagonista es lamenta que ele andesidos, basant-se en una decisió lògica, li hagin salvat la vida a ell i no a una nena que él estimava d'estar que s'ofegàs. Han considerat que ell tenia més possibilitats de sobrevivre. Els algoritmes agilitzen criteris racionals, però la nol no sempre de l'fòmi element que les persones tenen en compte quan decidèixen. Consumim cerques i accions, la sellatitat i ens fiat to intuïció i a ràs tenen una cabuda difícil en la lògica matemàtica que ja ó manera d'actuar d'aquests programes. Carme Torras afirma que "hi ha una explicitia d'no en robòtica i intel·ligència artificial, que és no enganyar l'usuari i que la presa de decisions automàtica no ha d'anar mai en detriment de la libertat i la dignitat humanes".

Aprenentatge arrisc

Carme Torras recorda un cas que es va fer virió ta en parell d'anys, el de Tay, un robot virtual que Microsoft va crea a Twitter per participar en debats i conversar i que "al cap de de hores va haver de retirar perquè s'havia tornat sensibla racista i misògin". Tay aprenia dels altres usuaris, però ele qui mes el van influir van ser els que volien demostrar que un programa informàtic encara no pot aplicar criteris morals ad sea comportamental. "El cal que tenen els algoritmes que aprenen, que els ensenyem entre tots, i la responsabilitat del que es convertiràn ja no és només del programador i de l'enginyeria que ela ha dissenyat, sinó compartida amb ele usuaris", explica Carme Torras. Martha Dís Cárdenas hi coincideix que els algoritmes ens com ele fills, que han d'aprendre el que està bé i el que està malament abans de sortir solo al mòn.

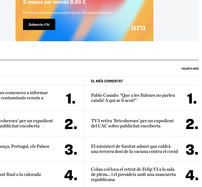

De vegades, resulta difícil dimensionar la gran quantitat d'aquest tipus de programes que influeixen en les vuitnes quotidianes. Però dos de les cançons que ens recomana l'Spotify fiint el corrector ortogràfic o els resultats de les cerques que fem a internet estan determinats pels algoritmes. Cárdenas és clar que sin dels perfils ds acostumar-nos hi perquè "tanta dependència ens podria fer perdre autonomia". Carme Torras hi coincideix perquè la proliferació d'aquests programes "pots dels ceta convertir-nos en esclaus de les seves decisions, que no sòn tan addictius". El que cada usuari ves a Facebook, Google, Instagram, Twitter, Amazon o Netflix està condicionat per la ticta que fa una intel·ligència artificial. Fins i tot si buaquem una relació personal especialitza, ele candidats que proposen ela perquer ter conèixer gent estan basats en aquests tipus d'algoritmes.

Publicitat

La qüestió és qué passa quan es creua tota aquesta immensa mara d'informació. Les empreses acaben tenint un compendi de dades sobre nosaltres que no sons cuqque d'imaginar. I sòn d'ocaba convertint en el perfil comercial perfecte. Fins i tot hi ha lícs web que ofereixen immortalitat digital a cópia de construir un avatar amb totes les nostres contribucions a les xarxes social (és film que ens defaucion, les fotos, els vídeos i comentaris que pengem, el que comprem, etc.)", explica Carme Torras. Aquest és un dels temes que tracta en la seva novel·la *Ensurium* (Males Herbes, 2017).

El control necessari

Si sòn tan importants per a la vida dels ciutadans, qui i com es controla l'activitat d'aquests programes informàtics? Ara mateix sembla una tasca complicada. La Unió Europea ha intentat fent estrès ne vigor dels del mòg passat el nou reglament general de protecció de dades. Aquesta llei limita l'intercanvi agressiu de dades personals i de recopilació, emmagatzematge, transferència i ús de les dades sobre ele usuaris. Ara mateix ele serveis bàsics de la societat de la informació es paguen mès amb privacitat que amb diners: amb les nostres dades bàsiques sobre costums, preferències i fins i tot moviments. L'esta aquesta informació és el combustible que fa anar ele algoritmes. Sòn ele responsables, per exemple, que si fem una cerca sobre empaïlles al cap de poc ens aparequi al correus de Google l'anuncí d'una floristeria a prop d'ns soon. O també que, si fem un "m'agrada" en la publicació d'un amic que ha anat a Venus, al cap de poc se'ns empfi l'Instagram d'ofertes d'hotels i restaurants a la capital asteroica. Martha Dís Cárdenas reflexiona diient que "sòn algoritmes creats per ofereixen d'una gran empresa, que l'usuari utilitza per sí seu propi benefici, generen molts ingressos a la nostra empresa que ela ha facilitat".

Al final, potser cal preguntar-se si l'artibada de la informació massiva a través d'internet ha generat mès dependència que libertat, tal com s'imaginava al segle XX. La solució, potser, és sortar com actuen ele models matemàtics que subministres les opcions entre les quals triar. Martha Dís Cárdenas creu que per aconseguir-ho "cal fer-ho donar una ètica a tots ele algoritmes, sobretot ele que tracten perfils i recomanen productes, per evitar ele abusos d'identitat." Potser ha arribat el moment ei qué, igual que Asimov va formular ele lleis de la robòtica, la societat negui a formular les lleis dels algoritmes.

VEURE 2 COMENTARIS

SOMOS SOCIALS

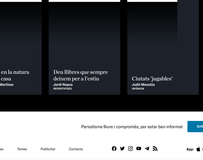

EL MÉS POPULAR | VEURE'N MÉS

EL MÉS VIST

Algunes marques comencen a informar sobre els gelats contaminats venuts a Catalunya
1.

TV3 retira 'Brioberones' per un expedient del CAC sobre publicitat encoberta
2.

Revelada de Franja, Portugal, els Pàmies Balears i Ibiza
3.

El ministeri de Sanitat admet que cuidés una treuera dent de la vacuna contra el coral
4.

Un judoka algerià es retira dels Jocs per no haver d'enfrontar-se a una israeliana: "La causa palestina és més important"
5.

EL MÉS COMENTAT

Pablo Casado: "Que a les Balears no parlen català? A qui es li ocorre?"
1.

TV3 retira 'Brioberones' per un expedient del CAC sobre publicitat encoberta
2.

El ministeri de Sanitat admet que cuidés una treuera dent de la vacuna contra el coral
3.

Colau col·loca el retrat de Felip VI a la sala de plens... i el presideix amb una mascaretа republicana
4.

Una colònia governat de la Bonn dotta mès de 600.000 alumnes sense electricitat durant mitja hora
5.

DESCOBREIX | VEURE'N MÉS

L'educació i es batura centenyeja a cassi
Ara Balears | Arthur Mas-Vidal
SOCIAL

Dos líliures que sempre defeneren per a l'estiu
Ara Balears | Gina Tost
MEMÒRIES

Clotats 'jugables'
Ara Balears | Xavier Vidal
OPINIÓ

© ARA 2021 · Privacitat · Condicions · Cookies
Col·laboradors